

Kolegyně a kolegové,

jsem rád, že Vás mohu pozdravit u příležitosti 40. výročí založení Pražské archeologické komise a čtyřiceti let její činnosti – rád proto, že jsem se mohl svého času zúčastnit její práce a podle svých možností přispět i k jejímu vzniku – rád i proto, že tento organizační pokus byl ve své době pokusem provázat rozmanitější formy odborné a vědecké spolupráce.

Dnešní stavební boom, doprovázený nebývale rozsáhlými předstihovými archeologickými výzkumy, je nesrovnatelný se situací 70. let a je – jistě s vypětím – zvládnán díky dobré koordinaci práce v rámci komise. Ta, oproti třem institucím, které ji tvořily na počátku a které jsou dodnes její páteří – tj. Muzeum hl. MP, archeologické odd. dnešního NPÚ Praha a ARÚ Praha – koordinuje dnes i práci řady obecně prospěšných společností.

To vše jsou argumenty potřebnosti PAKu a životnosti principů, z nichž mnohé dostala do vínku již při svém ustavení. Chtěl by se dotknout několika vybraných otázek, o nichž se domnívám, že jsou a budou nadále aktuální.

Když v roce 1969 byla komise tehdejším Pražským střediskem (památkové péče) a ARÚP ustavena a od r. 1970 začala pravidelněji fungovat, měli jsme již s organizací komisí tohoto typu určité zkušenosti. Mimo svolávání komisí ad hoc /někdy opakovaně/ pro posouzení toho kterého zásadnějšího solitérního výzkumu (např. Břevnov, staveniště Kotvy) a stanovení nebo doporučení dalšího postupu, byly vytvářeny komise odborníků z více institucí např. v době přípravy stavby metra a při některých přípravných stavbách. Komise nabývaly na pravidelnosti, archeologové se rovněž stávali členy komisí investora či projektanta.

Očekávaný a již i pocíťovaný tlak stavebního oživení 70. let vedl k reorganizaci komise společně s reorganizací magistrátu. Pražské středisko památkové péče a jeho archeologické oddělení se stalo úřední složkou vydávající podklady pro rozhodování památkových orgánů ve věci archeologické problematiky. Celá akce proběhla v r. 1978, kdy byl vypracován a schválen organizační a jednací řád komise, která se tak stala jednou ze složek organizace archeologické památkové péče města Prahy.

Bohužel se nedostavil přísun finančních prostředků, jak se předpokládalo, zásahy magistrátu do chodu komise byly ale minimální a komise se naopak mohla do značné míry opřít o autoritu města při prosazování předstihových výzkumů, později i při novelizaci památkového zákona. Důsledkem tohoto postavení archeologie bylo posílení její pozice zohledněné po převratu r. 1989, kdy mohl být diskutován již ověřený model jejího fungování na příkladě archeologického oddělení PSPPOP, dnešního archeologického odd. NPÚ Praha.

Tento model již znáte ze své praxe: rozdělení výzkumů podle naléhavosti, zájmu, vybavenosti a obsazení pracovišť, jednání s majitelem nebo uživatelem, právní pomoc, informace pro centrální evidenci výzkumů.

Nemalý byl podíl zkušeností členů PAKu na přípravě novelizace památkového zákona a zvláště na hledání právní konstrukce „předstihových výzkumů“. Do právní praxe se podařilo zavést schůdnou

cestu tzv. předprojektových předpisů. Zákon z r. 1987 v této oblasti v podstatě vyhovuje, je však zřejmé, že v nových vlastnických a právních poměrech bude vyžadovat podstatnější úpravy.

Není snad třeba připomínat, že archeologie z těchto zdrojů žije dodnes, ať již jde o dokumentaci kulturních hodnot či existenční zajištění práce institucí i jednotlivců. Tyto odstavce bych končil s přáním, aby tomu tak bylo i v budoucnosti.

Miroslav Richter, 11. prosince 2009

dopis Pražské archeologické komisi u příležitosti jejího 40. založení

Doplňující komentář Ivany Boháčové:

Dle vyprávění M. Richtera bylo budování Pražské archeologické komise komplikovaným a dlouhodobým procesem, jež byl provázen i pokusy o jeho destrukci. Aktivity M. Richtera na poli organizace pražské archeologické památkové péče ze strany některých pracovníků ARU Praha napadány a charakterizovány jako spolčování se s pražským undergroundem. Připomeňme, že jsme na počátku 70. let 20. století. *Vydrželi jsme*, dodává M. Richter.